

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשס"ט, 2009
מספר השאלון: 220,022105

היסטוריה

(לימודי חובה – חלק א')

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	–	(10×3)	–	30	נקודות
פרק שני	–	$(10 \times 2) + (25 \times 1)$	–	45	נקודות
פרק שלישי	–	(25×1)	–	25	נקודות
סה"כ	–		–	100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: על שאלות שיש בהן קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקת משפטים מן הקטע.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

שים לב:
שאלות הבחינה מתחילות בעמוד 3.

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – יחידת מבוא: 1870-1920 (30 נקודות)

ענה בקצרה על שלוש מהשאלות 1-5 (לכל שאלה – 10 נקודות).

1. הצג שני ביטויים לדחיית היהודים במדינות באירופה, בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20, והסבר גורם אחד לדחייה זו.
2. הצג את דרכי הסיוע של הברון רוטשילד למושבות בארץ-ישראל בראשית דרכן.
3. הצג שלוש פעולות של היישוב היהודי בשנים 1881-1914: פעולה אחת בתחום ההתיישבות, פעולה אחת בתחום הביטחון ופעולה אחת בתחום החינוך והתרבות.
4. הצג שלושה מאפיינים של מלחמת העולם הראשונה.
5. הצג שני שינויים שחלו במפה המדינית של אירופה לאחר מלחמת העולם הראשונה, ושינוי אחד שחל במפה המדינית של המזרח התיכון.

שים לב: בפרק השני יש שתי אפשרויות, ויש לענות על שאלות באפשרות אחת בלבד.

אם למדת אפשרות א', המשך לעמודים 4-5.

אם למדת אפשרות ב', המשך לעמודים 6-7.

**פרק שני – בניין הבית הלאומי-היהודי בארץ-ישראל והיחסים בין יהודים,
ערבים ובריטים בין שתי מלחמות העולם (45 נקודות)**

אפשרות א'

ענה על שלוש שאלות: על אחת משאלות הנושא על שנות ה-20 (שאלות 6-7),
ועל שתיים משאלות הגישור על שנות ה-30 (שאלות 8-11).

שאלות נושא: ארץ-ישראל בשנות ה-20

ענה על אחת מהשאלות 6-7 (25 נקודות).
בשאלה שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב.

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקת משפטים מן הקטע.

6. הבית הלאומי בשנות ה-20

- א.** ציין שלושה צעדים שנקט הנציב העליון הרברט סמואל, והסבר במה שניים מצעדים אלה סייעו לבניין הבית הלאומי-היהודי. (13 נקודות)
- ב.** ציין שני מוסדות של היישוב היהודי ו/או של התנועה הציונית שהוקמו בשנות ה-20, ופרט את התפקידים של אחד המוסדות שציינת. (12 נקודות)

7. "מחנה הפועלים" ו"המחנה האזרחי"

- א.** הסבר את עמדת "מחנה הפועלים" בנוגע לדמות החברה הרצויה ולדרך בניין הארץ. (12 נקודות)
- ב.** הסבר נקודת דמיון אחת ונקודת שוני אחת בין עמדתו של ז'בוטינסקי על פי הקטע שלפניך לבין עמדת "מחנה הפועלים" שהסברת בסעיף א. (13 נקודות)
- עמדת ז'בוטינסקי בנוגע לדמות החברה הרצויה ולדרך בניין הארץ
- "(א) עבודה עברית במאה אחוזים בכל המפעלים היהודיים.
(ב) תנאי עבודה הוגנים לפועל העברי, אחרת לא יוכל לעלות לארץ-ישראל והיא לא תיעשה לעולם למדינת היהודים.
(ג) אפשרות נורמלית לרווחים להון הפרטי, אחרת יחדל זרם ההון ובניין מדינת היהודים ייפסק.
(ד) בוררות לאומית מחייבת בכל סכסוכי העבודה במשק העברי, והרם על שני פשעים לאומיים – השביתה וההשבתה."
(על פי ז'בוטינסקי, **כתבים – בדרך למדינה**, תש"י, עמ' 303)

שאלות גישור: ארץ-ישראל בשנות ה-30

ענה בקצרה על שתיים מהשאלות 8-11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

8. הסבר שתי סיבות לעליית יהודים לארץ-ישראל בשנות ה-30.

9. הצג שני דפוסי פעולה של הערבים במהלך "המרד הערבי".

10. מה הייתה שיטת ההתיישבות "חומה ומגדל", ומה הייתה מטרתה?

11. הצג את עיקרי התוכן של "הספר הלבן" השלישי (1939).

שים לב: המשך לפרק השלישי בעמוד 8.

אפשרות ב'

ענה על שלוש שאלות:

על אחת משאלות הנושא על שנות ה-30 (שאלות 12-13), ועל שתיים משאלות המבוא על שנות ה-20 (שאלות 14-17).

שאלות נושא: ארץ-ישראל בשנות ה-30

ענה על אחת מהשאלות 12-13 (25 נקודות).

בשאלה שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב.

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקת משפטים מן הקטע.

12. המרד הערבי ותגובת היישוב היהודי

א. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

הוֹן-יהודי והגירה יהודית החלו לזרום מאירופה. בקרב הכפריים הערבים ובקרב המשכילים הצעירים הערבים, שמצאו עצמם מתמודדים ללא הצלחה עם כוח האדם המקצועי היהודי - גברו התסכולים, ועד מהרה יצרו מתח לאומי. ממשלת בריטניה נמנעה בינתיים מלהגביל את העלייה. בעיני הציבור הערבי, על כל שכבותיו, הלך ונתכרסם מעמדה של בריטניה, כפי שהלכה והתחזקה תדמיתה כמי שמשגירה את הארץ לידי הציונים. קבוצות של משכילים ערבים ושל בני הדור הצעיר בכפר דרשו להתעמת עם בריטניה.

(מעובד על פי ח' ארליך, המזרח התיכון בין שתי מלחמות העולם, האוניברסיטה הפתוחה, יחידה 7, עמ' 73-74)

הסבר, על פי הקטע, את הגורמים שהובילו לפרוץ "המרד הערבי" בשנת 1936,

והצג שני דפוסי פעולה שנקטו הערבים במהלך המרד.

(12 נקודות)

ב. ביישוב היהודי היו שתי עמדות בנוגע לדרכי התגובה על התקפות הערבים בתקופה

זו ("הבלגה", "התקפה"). הצג כל אחת מהעמדות, והסבר את הנימוקים של התומכים

בכל עמדה. (13 נקודות)

13. ועדת פיל (1937)

א. הסבר מדוע החליטו הבריטים להקים את ועדת פיל, והצג את מסקנותיה ואת

המלצותיה. (12 נקודות)

ב. ביישוב היהודי היה ויכוח אם לקבל את התכנית של ועדת פיל.

הצג שני נימוקים של המתנגדים לתכנית, ושני נימוקים של התומכים בה.

(13 נקודות)

שאלות מבוא: ארץ-ישראל בשנות ה-20

ענה בקצרה על שתיים מהשאלות 14-17 (לכל שאלה – 10 נקודות).

14. הצג שלוש התחייבויות של בריטניה בטופס המנדט.

15. הסבר שתי סיבות לעליית יהודים לארץ-ישראל בשנות ה-20.

16. הצג שני גורמים למאורעות תרפ"א (1921), והצג תגובה אחת של בריטניה על מאורעות אלה.

17. מה היה החידוש בטיעוני ההנהגה הערבית נגד היישוב היהודי בשנת 1929 (תרפ"ט)?

שים לב: המשך לפרק השלישי בעמוד הבא.

פרק שלישי – ארצות האסלאם והיהודים בהן בין שתי מלחמות העולם

(25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 18-19.

בשאלה שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב.

18. תמורות בחיי היהודים בארצות האסלאם

א. לפניך קטע ממסמך שהוגש לממשלת בריטניה בשנת 1888, המתאר את מצב היהודים באחת מארצות האסלאם.

- היהודים בערים שבמרכז הארץ נאלצים לגור ב"גטאות" (מלאח), ואסור להם לרכוש נכס מחוץ למלאח.
- על היהודי היוצא מן המלאח מוטלות מגבלות שונות ומשפילות, כמו איסור רכיבה על בהמות מחוץ למלאח וחובה ללכת ללא כיסוי ראש.
- היהודים אינם רשאים לעסוק במקצועות חופשיים.
- על היהודים לשלם מס גולגולת כדי להשתחרר משירות צבאי.
- עדות של יהודי אינה מתקבלת בבית דין מוסלמי.
- על היהודים לבצע עבודות הנחשבות בעיני המוסלמים משפילות, כמו ניקוי ביוב ופינוי נבלות מאורוות הממשל.

(מעובד על פי חי' סעדון [עורך], קהילות ישראל במזרח

במאות התשע-עשרה והעשרים – מרוקו, מכון בן צבי, תשס"ד)

הצג את השינויים שחלו בחיי היהודים בארצות האסלאם בתקופה שבין שתי מלחמות העולם. בתשובתך התייחס לשינויים שחלו בנושאים המוזכרים בקטע.

(15 נקודות)

ב. הסבר את הגורמים לשינויים שהצגת בסעיף א. (10 נקודות)

19. התנועה הציונית בארצות האסלאם בין שתי מלחמות העולם

א. הסבר את הגורמים שהשפיעו על הפעילות הציונית בארצות האסלאם בין שתי מלחמות העולם. (15 נקודות)

ב. הצג את הדרכים שבהן פעלה התנועה הציונית בארצות האסלאם בין שתי מלחמות העולם, במדינה שלמדת עליה. (10 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך